



A Magyar Asztronautikai Társaság körlevele

Cím: 1044 Budapest, Ipari park utca 10.

Telefon/üzenetrögzítő: (30) 585-0867

e-mail: iroda@mant.hu

www.mant.hu

Számlaszám: 10700024-49478701-51100005

2015. július

Nyári köszöntő

2015 tavasza is mozgalmasan telt a MANT életében. Májusban megtartott *közgyűlésünkön* megtörtént a háromévente esedékes tisztújítás. De ne szaladjunk ennyire előre, a közgyűlésről és a megválasztott tisztségviselőkről külön beszámolót is olvashatnak körlevelünkben.

Április 9-én délután újabb alkalomra gyűltek össze az *Űrakadémia Klub* vendégei, ezúttal az Eötvös Loránd Tudományegyetem lágymányosi épületében. Az űr iránt érdeklődő fiatalok számára a MANT és a fiatalokat tömörítő nemzetközi szervezet, a *Space Generation Advisory Council* (SGAC) indította ezt a rendezvénysorozatot. A programban ezúttal az ENSZ Világűrbizottságáról, vagyis nyolcvan ország űrpolitikai együttműködéséről, valamint a Nemzetközi Űrállomáson az emberi agyműködéssel kapcsolatban magyar részvétellel végzett kísérletekről esett szó.

Május 7–9. között tartottuk Sopronban a *Magyar Űrkutatási Fórum 2015* konferenciát, ami a legrégebb hagyományokkal rendelkező hazai űrkutatási-szakmai rendezvénysorozat, az 1972-ben épp Sopronban indult Ionoszféra- és Magnetoszféra-fizikai Szemináriumok megújítása, tartalmi kibővítése. Nyugodtan kijelenthetjük, hogy a konferencia nagy siker volt: sok szakember vett részt rajta, köztük többen a legfiatalabb korosztályból. A kitűnő előadások, poszterek, beszélgetések mellett a szervezőket és vendéglátókat, az MTA Csillagászati és Földtudományi Kutatóközpont (CSFK) Geodéziai és Geofizikai Intézete (GGI) munkatársait illeti külön elismerés.

Miközben Sopronban az Űrkutatási Fórum utolsó előadásai zajlottak, május 9-én (szombaton) már elkezdődött a *Felfedezők Napja* Budapesten, a Millenárison. Mint az elmúlt években, a MANT idén is egy önálló standdal képviseltette magát a nagyszabású, egész napos családi ismeretterjesztő rendezvényen. A két párhuzamos esemény próbára tette a MANT lehetőségeit, de a Felfedezők Napján Sik András és Székely Anna Krisztina, valamint segítők révén így is sikerült helyt állni, fogadni a számos érdeklődőt. Délután pedig a Millenáris D csarnokának nagyszínpadán adtuk át idei diák pályázatunk díjait. A legjobb diákjainkat a Felfedezők Napja népes közönségének tapsa köszöntötte!

Ha nyár, akkor *Űrtábor!* Mire ez a körlevél az olvasók kezébe kerül, valószínűleg már javában tart Sopronban, a Nyugat-magyarországi Egyetemen a 13–18 éves korosztály számára minden évben megrendezett táborunk. A résztvevők egész héten át egy csapatfeladatot oldanak meg, a tábor végén beszámolnak eredményeikről. A szakmai programban előadások és kerekasztal-beszélgetések szerepelnek. Szó esik „első kézből” a Rosetta üstökösprogramban elért magyar eredményekről, a Naprendszer kis égitestjeinek kutatásáról, a Plútóról és az épp a tábor ideje alatt odaérkező amerikai New Horizons űrszondáról. Lesz esti csillagászati bemutató a Stella Sopron jóvoltából, szóba kerülnek a fiatalok lehetőségei az űrkutatásban és űriparban, és Magyarország újdonsült tagsága az Európai Űrügynökségben (ESA). Az űrtáborozók az egyik napon ellátogatnak Bécsbe, ahol az ENSZ-központban megtekintik az állandó űrkutatási kiállítást és az ENSZ Világűrbizottság üléstermét – az ENSZ Világűrbizottság Tudományos és Technikai Albizottságának elnöke (egyúttal a MANT alelnöke), Both Előd lesz az idegenvezetőjük! A szakmai elfoglaltságok mellett nem maradhat el a soproni városnézés és erdei túra, a hajózás és fürdőzés a Fertő-tónál. Az űrtáborozók megismerkedhetnek az MTA CSFK GGI munkájával is.

Augusztusban mutatkozik be új, a 18–35 közötti korosztályba tartozó fiatal szakembereket, egyetemi hallgatókat megcélzó programunk, a *MANT Űrakadémia* (Gödöllő, augusztus 6–9.). A rendezvényen résztvevő fiatalok egy közös ajánlást fogalmaznak meg Magyarország számára, hogy az ESA önkéntes programjai közül melyekhez lenne érdemes csatlakoznia a hazánknak. Az Űrakadémián megszülető ajánlást egy kiválasztott fiatal bemutathatja a hazai döntéshozóknak. A munkacsoportokban zajló munkát segítő rendezvényen áttekintő jellegű előadások hangzanak el hazai űrkutatással foglalkozó szakemberektől, akik egy-egy önkéntes programhoz való csatlakozás fontosságára világítanak majd rá. Bízunk benne, hogy kezdeményezésünk sikert arat, és az Űrakadémia a jövőben is szerepel majd a MANT nyári programkínálatában.

Külön szeretnénk köszönetet mondani azért, hogy a SES Astra, a világ vezető műholdas távközlési vállalata immár több rendezvényünket is támogatja. A közép- és kelet-európai régió számára kiadott elektronikus hírlevelük júniusi számában külön is említik a MANT-ot, és a tavaly őszi *Úrkatatás Napja* rendezvényünket.

Kellemes nyári pihenést, tartalmas kikapcsolódást kíván a régi és újraválasztott elnök és főtítkáár:

Solymosi János és Bacsárdi László

* * *

Beszámoló a tisztújító közgyűlésről

A MANT május 22-én (pénteken) tartotta idei éves beszámoló és egyben tisztújító közgyűlését. A helyszín az ELTE TTK látványosi északi épülettömbje (0.79-es terem) volt. A 15 órára összehívott közgyűlés nem volt határozatképes, így azt – a meghívóban meghirdetett módon, a bevezető előadást követően – 16 órakor folytattuk. Ekkor már a megjelentek létszámára való tekintet nélkül határozatképes volt a közgyűlés. Napirend előtt *Szabó József* tartott előadást a Voyager űrszondák pályájáról.

A közgyűlés napirendjén szerepelt az előző, 2014-es évről szóló beszámoló, amit *Bacsárdi László* főtítkáár ismertetett. (A tagság a tárgyalt beszámolók szövegét előzetesen elolvashatta honlapunkon.) Röviden kitért a 2015 eleje óta történt eseményekre is, amelyek a tavalyi beszámolóba már nem kerülhettek bele. A beszámolókat – köztük a 2014. évi gazdasági beszámolót, a közhasznúsági jelentést és az Ellenőrző Bizottság beszámolóját – a közgyűlés egyszerre, egyhangúlag elfogadta.

A közgyűlésen átadtuk a MANT idei díjait. 2015-ben tiszteleti tag lett életművéért *Horváth András*, aki korábban a MANT elnöki és alelnöki tisztét is betöltötte. Fonó Albert-díjat kapott *Mika János*, a műholdas meteorológia területén végzett tudományos munkájáért, a MANT érdekében sok éven át kifejtett tevékenységért. Nagy Ernő-díjban részesült *Hudoba György*, fejlesztő és szervező tevékenységének elismeréseként. „A Magyar Asztronautikai Társaságért” oklevelet *Székely Anna Krisztina* kapta, a MANT érdekében végzett tevékenységéért.

A közgyűlés megtárgyalta és elfogadta a MANT 2015-es költségvetésének tervezetét. A tisztújítást követően újabb 3 éves ciklusra a MANT elnöke lett *Solymosi János*, főtítkáára *Bacsárdi László*. Rajtuk kívül 3 alelnököt (*Both Előd*, *Frey Sándor*, *Sik András*) és 3 főtítkárhelyetteset (*Kocsis Gábor*, *Hirn Attila*, *Kereszturi Ákos*), 10 elnökségi tagot (*Apáthy István*, *Bérczi Szaniszló*, *Erdős Géza*, *Horvai Ferenc*, *Milánkovich Dorottya*, *Tari Fruzsina*, *Trupka Zoltán*, *Vizi Pál Gábor*, *Zábori Balázs*, *Zombori Ottó*), valamint az Ellenőrző Bizottság elnökét (*Mihálka György*) és két tagját (*Kálmán Béla*, *Tátrallyay Mariella*) választották meg a MANT jelenlévő tagjai.

A tisztújítás miatt szükségessé vált még az alapszabály módosítása, hiszen abban az új tisztségviselőket fel kell sorolni. (Az alapszabály módosítását időközben a Fővárosi Törvényszék július 3-án kelt végzésével elfogadta.) A közgyűlésen készült fényképek – ahogy a legtöbb nagyobb rendezvényünk esetében is – megtekinthetők honlapunk képgalériájában.

Sikeres Úrkatatási Fórum Sopronban

Új név, megújuló és kibővített tartalom, a hagyományok megtartása – ezekkel a szavakkal lehet a legtalálósabban jellemezni a május 7–9. között Sopronban megrendezett konferenciát. A MANT és az MTA CSFK GGI közös kezdeményezésére, a Nyugat-magyarországi Egyetem Simonyi Károly Műszaki, Faanyagtudományi és Művészeti Kar társszervezésével került sor a *Magyar Úrkatatási Fórum 2015* konferenciára. A rendezvény kiemelt szakmai és anyagi támogatója a SES Astra, a világ vezető műholdas távközlési vállalata volt.

A legrégebbi hagyományokkal rendelkező hazai úrkatatási szakmai rendezvény idén új nevet kapott. Az *Ionoszféra- és Magnetoszféra-fizikai Szemináriumok* sorozatában ez már a 29. alkalom volt, de az előadások és poszterbemutatók által felölelt témakörök bővültek. A név és a tartalom megújításának célja az volt, hogy minél szélesebb körű bemutatkozási lehetőséget teremtsünk a magyar úrkatatás és az űripar szereplői számára, továbbá az egyetemistákat és a doktoranduszokat még jobban bevonják a kutatómunkába. Magyarország ebben az évben válik az Európai Űrügynökség (ESA) teljes jogú tagjává. A fórum hozzájárult a meglévő szakmai kapcsolatok erősítéséhez, új együttműködések kialakításához, az ESA-tagsággal összefüggő feladatok támogatásához, és elősegítheti az eredményes pályázati tevékenységet.



A rendezvény helyszíne az MTA CSFK GGI épülete volt. A Magyar Űrkutatási Fórumot *Török Ádám*, az MTA főtíkára nyitotta meg. A konferencián összesen 26 plenáris szóbeli előadásra és 22 poszterelőadásra került sor. Nagy hangsúlyt kapott a poszterszekció, a poszterek a konferencia teljes időtartama alatt megtekinthetők voltak, négy időblokkban pedig rövid, 1 perces szóbeli tartalmi összefoglalóknak is időt szorítottak a programban.

A plenáris előadások többek közt az űrfizika, napfizika, geofizika, légkörfizika, meteorológia, űrgeodézia, űrszillagászat, planetológia témáit

érintették. A résztvevők tájékozódhattak ESA-csatlakozásunk folyamatának állásáról, az előttünk álló feladatokról. Alkalmom nyílt az űrkutatáshoz, űrtevékenységhez kapcsolódó tudományterületeken, műszaki fejlesztésekben elért hazai eredmények bemutatására, megvitatására. A tudományos programról a Magyar Űrkutatási Fórum 2015 honlapján (<http://urforum.ggki.hu>) tájékozódhatnak. Mindenki számára hozzáférhető az elhangzott előadások és a bemutatott poszterek rövid kivonatát tartalmazó kiadvány is, amelyet a MANT jelentetett meg (http://mant.hu/kiadvanyok/MagyarUrkutatasiForum2015_kiadvany.pdf).

(*Űrvilág*)

Dr. Ill Márton (1930–2015)

Rövid betegség után 2015. május 17-én egy torontói kórházban elhunyt Ill Márton űrkutató, csillagász, a fizikai tudományok doktora, címzetes egyetemi tanár, a magyar űrkutatás megteremtőinek egyike.

1958-tól a városi csillagvizsgáló munkatársaként létrehozta az első szputnyikok optikai követését végző bajai állomást, amely azután évtizedekig a magyar űrkutatás egyik bázisintézménye volt. Kutatói munkásságának fő témája a semleges felsőlégkör modelljeinek javítása volt – részben az optikai megfigyelések, részben a műholdak műszereinek mérései alapján. 1960-ban létrehozta az INTEROBS programot, amely első kísérlet volt a felsőlégkör sűrűségének meghatározására vizuális (távcsöves) észlelések alapján. Ennek sikere nyomán lett az Interkozmosz programon belül, a már fotografikus megfigyeléseken alapuló „Atmoszféra” program megbízott vezetője. Alapos szakismereteinek és nagyszerű nyelvtudásának köszönhetően 1968-tól francia kollégákkal szoros együttműködésben részt vehetett egy új felsőlégköri modell megalkotásában. Közben Besançonban (később a szegedi egyetemen is) a műholdak mozgáselméletét oktatta.

Az időközben az MTA által átvett Bajai Csillagvizsgálónak 1990-ig vezetője volt, mint a Csillagászati Kutatóintézet osztályvezetője. Nagydoktori disszertációját 1982-ben védte meg *A felsőlégkör szerkezete a műholdak fékeződése és fedélzeti mérések alapján* címmel. Nyugdíjba vonulása után is aktívan részt vett a hazai űrkutatás irányításában, mint az Űrkutatási Tudományos Tanács tagja. A MANT bajai csoportjának vezetője, később a MANT alelnöke is volt. Munkássága elismeréseként több díjban is részesült, többek között 2004-ben elsőként kapta meg a Bay Zoltán-émlékérmet. 2008-tól családjával együtt Kanadában, Torontóban élt. Életéről részletesen beszélt a MANT *Tudomány születik* című interjúkötetében, amely 2014-ben jelent meg. Emlékét megőrizzük!

(*Almár Iván*)



Magyar vacsora a Világűrkongresszus alatt

Évek óta hagyomány, hogy a Nemzetközi Világűrkongresszus (*International Astronautical Congress*, IAC) ideje alatt a MANT egy önköltséges vacsorára hívja meg a rendezvényen jelen levő magyar szakembereket. 2015-ben az IAC helyszíne Izraelben, Jeruzsálemben lesz. A „magyar vacsora” tervezett napja október 14. (szerda). Ezúton is kérjük tagtársainkat, hogy akik várhatóan részt vesznek a kongresszuson, és szívesen eljárnának erre a vacsorára, az igények felmérése érdekében szándékukat előzetesen jelezzék az iroda@mant.hu e-mail címen.

Kitüntetések

Április 14-én az űrhajózás napja alkalmából a Nemzeti Fejlesztési Minisztériumban *Solymár Károly Balázs* infokommunikációért felelős helyettes államtitkár adott át kitüntetésekkel. A 2003-ban alapított Bay Zoltán-díjat idén *Both Előd* csillagász, a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium nyugalmazott főtanácsadója (a MANT alelnöke) kapta. Méltatásában a helyettes államtitkár hangsúlyozta: az Űrkutatási Iroda korábbi vezetőjének jelentős szerepe volt abban, hogy Magyarország számos európai űrprogramba – így a Rosetta projektbe is – bekapcsolódhatott. Both Előd munkásságával komoly ösztönzést adott az űrtechnológiával foglalkozó hazai kis- és középvállalkozásoknak, így ezen a területen is elindulhattunk az európai versenyképesség útján. Solymár Károly Balázs a sikeres közös munka megkoronázásaként értékelte, hogy hazánk 2015 februárjában aláírta a csatlakozási megállapodást az Európai Űrügynökséggel.

A nemzeti fejlesztési miniszter Magyar Űrkutatásért Érdemérmeket adományozott *Horváth Gyulának*, az első magyar műhold, a Masat-1 küldetési projektvezetőjének, és Miniszteri Elismerő Oklevelet *Czifra Dávid*, *Kovács Zoltán* és *Marosy Gábor* vezető fejlesztőknek.

Április 29-én Hevesi Endre-díjat kapott *Frey Sándor*, a MANT alelnöke, tudományos ismeretterjesztő tevékenységéért, az Űrvilág hírportál főszerkesztőjeként végzett munkájáért.

Július 1-jén, a Közszolgálati Tisztviselők Napján *Horvai Ferenc*, a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium vezető tanácsosa (a MANT elnökségi tagja) miniszteri elismerő oklevelet és emlékérmeket kapott, kimagasló szakmai tevékenysége elismeréseként.

Rendezvényeink, eseményeink a közelmúltban

2015. április 9.	<i>Űrakadémia Klub</i> (Budapest, ELTE)
2015. május 7–9.	<i>Magyar Űrkutatási Fórum – XXIX. Ionoszféra- és Magnetoszférafizikai Szeminárium</i> (Sopron)
2015. május 9.	<i>Felfedezők Napja</i> – a MANT részvételével (Budapest, Millenáris) ugyanitt: diákpályázatunk ünnepélyes eredményhirdetése
2015. május 22.	MANT éves beszámoló és tisztújító közgyűlés (Budapest, ELTE)

Rendezvényeink, eseményeink a közeljövőben

2015. július 12–18.	<i>MANT Űrtábor</i> (Sopron)
2015. augusztus 6–9.	<i>MANT Űrakadémia</i> (Gödöllő)
2015. szeptember	<i>Űrakadémia Klub</i> (Budapest) – helyszín és időpont egyeztetés alatt
2015. október 5.	<i>Űrkutatás Napja</i> (Budapest) – előzetes időpont
2015. október 14.	Magyar vacsora a Világűrkongresszuson (Jeruzsálem, Izrael)
2015. október	A 2015/2016. tanévre szóló új diákpályázatunk kiírása
2015. november	<i>Űrakadémia Klub</i> (Budapest) – helyszín és időpont egyeztetés alatt

Programjaink további részleteiről az időpontjuk közeledtével honlapunkon tájékozódhatnak!

A Magyar Asztronautikai Társaság körlevele, 2015. július

Megjelenik negyedévente a Társaság tagjainak nyomtatásban, illetve elektronikusan a Társaság honlapján.

Szerkesztő: Frey Sándor **Felelős kiadó:** Bacsárdi László **Lapzárta:** 2015. július 8.